

1-1-1974

ปฏิกิริยาระหว่างยา

วิศิษฐ์ สิตปรีชา

Follow this and additional works at: <https://digital.car.chula.ac.th/clmjjournal>

Part of the [Medicine and Health Sciences Commons](#)

Recommended Citation

สิตปรีชา, วิศิษฐ์ (1974) "ปฏิกิริยาระหว่างยา," *Chulalongkorn Medical Journal*: Vol. 19: Iss. 1, Article 6.
Available at: <https://digital.car.chula.ac.th/clmjjournal/vol19/iss1/6>

This Review Article is brought to you for free and open access by the Chulalongkorn Journal Online (CUJO) at Chula Digital Collections. It has been accepted for inclusion in Chulalongkorn Medical Journal by an authorized editor of Chula Digital Collections. For more information, please contact ChulaDC@car.chula.ac.th.

ปฏิกริยาระหว่างยา

วิศิษฎ์ สิตปรีชา *

ที่แท้จริงแล้วความสนใจในเรื่องปฏิกริยาระหว่างยา (Drug interaction) น่าจะมีมาตั้งแต่สมัยโบราณ จากคำกล่าวของหมอจีนและหมอไทยแผนโบราณเกี่ยวกับยาดูกัน แต่คำกล่าวนั้นดูจะเลือนรางหายไป ในขณะที่การแพทย์ปัจจุบันเจริญขึ้นพร้อมกับใช้ยาสำเร็จรูปจากต่างประเทศมากขึ้น ถึงกระนั้นก็ตีหนังสือเภสัชวิทยาเก่าๆ ก็ยังพูดถึงฤทธิ์ทางเภสัชวิทยา (pharmacological action) ของยาชนิดต่างๆ ในรูปของ potentiation synergism และ antagonism ตลอดจน incompatibility ของยาบางชนิดซึ่งโดยแท้จริงแล้วก็คือความรู้ในเรื่องปฏิกริยาระหว่างยานั่นเอง

ปัจจุบันนี้ความก้าวหน้าในการผลิตยามากขึ้น มียาในท้องตลาดมากมาย การใช้ยาเป็นไปอย่างกว้างขวาง ทำให้ความรู้ในเรื่องปฏิกริยาระหว่างยาเป็นสิ่งจำเป็น และเป็นเรื่องที่กลับมารับความสนใจอีก รายงานเกี่ยวกับปฏิกริยาระหว่างยาพบได้เสมอในวารสารการแพทย์ต่างๆ¹⁻⁴ จนเป็นการยากที่จะจดจำได้หมด บาง

ครั้งก็ทำให้เกิดความกลัวในการใช้ยา อันที่จริงถ้ามองให้ลึกซึ้งแล้วความรู้เรื่องปฏิกริยาระหว่างยาน่าจะเกิดขึ้นเองจากความเข้าใจอย่างดีในเภสัชวิทยาของยาแต่ละอย่าง ในแง่คุณสมบัติทางฟิสิกส์และเคมีของยานั้น เข้าใจในเรื่องการดูดซึมยา การรวมกับโปรตีน เนื้อเยื่อหรือ receptor เข้าใจถึงตำแหน่งและกลไกของการออกฤทธิ์ทางเภสัชวิทยา ตลอดจนการเผาผลาญหรือการถูกทำลาย และการขับออกจากร่างกายของยานั้นๆ ความเข้าใจอันดีในแง่ต่างๆ ดังกล่าวนั้นจะช่วยให้เกิดความรู้เรื่องปฏิกริยาระหว่างยาได้เองโดยไม่ต้องจดจำมากนัก จากนั้นจะเห็นได้ว่ายาจำนวนไม่น้อยมีปฏิกริยาซึ่งกันและกัน แม้กระทั่งไวตามินก็อาจเกิดปฏิกริยาซึ่งกันและกันใน enzymatic pathway ปฏิกริยาระหว่างยาบางอย่างให้ผลดี บางอย่างให้ผลร้าย บางอย่างก็ไม่เกิดผลเสียหายอันใด ด้วยเหตุนี้ความรู้ในเรื่องนี้จึงค่อนข้างจะสับสน อย่างไรก็ตามจะสรุปได้เป็นข้อๆ ดังนี้

1. ปฏิกริยาระหว่างยาเป็นเรื่องที่น่าสนใจ เป็นเรื่องซึ่งผู้ใช้อาจต้องทราบ

* แผนกอายุรศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. การใช้ยาที่ไม่ทราบรายละเอียดทางเภสัชวิทยา เป็นสิ่งซึ่งต้องหลีกเลี่ยงอย่างมาก
3. ปฏิกิริยาระหว่างยาไม่จำเป็นต้องทำให้เกิดผลเสียต่อร่างกายเสมอไป
4. ปฏิกิริยาระหว่างยา มิได้เป็นข้อห้ามสำหรับยา ถ้ามีความจำเป็นต้องใช้และผลเสียน้อยกว่าผลที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

1. Avery GS : Check list to potential clinically important interactions. Drug 5 : 181-211, 73
2. Prescott LF : Pharmacokinetic drug interactions. Lancet 2 : 1239-43, 69.
3. Kabins SA : Interaction among antibiotics and other drugs JAMA 219 : 206-212, 72
4. Rubin, A, Rodda BE, Warrick P et al : Interactions of aspirin with nonsteroidal and anti inflammatory drug in man. Arthr & Rheumat 16 : 635-45, 73